

Zespół stopy cukrzycowej

Definicja, epidemiologia i patogeneza stopy cukrzycowej

- Zespół stopy cukrzycowej jest jednym z powikłań cukrzycy i może dotyczyć chorych na:
 - cukrzycę typu 1 ,
 - cukrzycę typu 2,
 - leczonych insuliną
 - lekami doustnymi.

- Stopa cukrzycowa ma charakterystyczny wygląd.
- Skóra staje się sucha, łuszcząca się, pozbawiona owłosienia, w okolicy pięt i na innych wystających częściach stopy pojawiają się pęknięcia z towarzyszącymi ogniskami owrzodzenia i martwicy.
- Tkanki miękkie kończyn zanikają, paznokcie z powodu zaburzeń wzrostu są zdeformowane, a cała stopa jest niedożywiona i sina.

- Skóra, tkanki miękkie, mięśnie i nerwy ulegają przewlekłemu niedotlenieniu.
- Wpływa na to uszkodzenie naczyń tętniczych i ich stopniowe zarastanie, zmniejszanie się elastyczności naczyń i prowadzi do nasilonej miażdżycy.
- Ponadto, zwiększona lepkość krwi i skłonność płytek krwi do agregacji (zlepiania się), a tym samym do tworzenia zakrzepów i zatorów, staje się przyczyną powstania stopy cukrzycowej.

- W wielu krajach, w tym w Polsce cukrzyca jest przyczyną groźnych powikłań, prowadzących do niepełnosprawności.
- W programach przewlekłego leczenia dializami, z powodu niewydolności nerek znajduje się na stałe ponad 3,5 tys. chorych na cukrzycę, u co drugiego chorego występuje choroba niedokrwienna serca, a 2/3 zgonów u diabetyków powodują powikłania sercowo-naczyniowe.
- Według Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków, Polska należy do krajów, które mają najwięcej amputacji kończyn.
- Średnio, co drugi pacjent ze stopą cukrzycową traci nogę.
- W naszym kraju wykonuje się 14 tysięcy amputacji rocznie.
- Rośnie także odsetek osób umierających rocznie z powodu cukrzycy – w Polsce jest to niemal 30 000 osób

CUKRZYCY OBRAZ SPOŁECZNY

- Wiedza społeczeństwa na temat cukrzycy i jej profilaktyki nie jest duża.
- Co piąty Polak nigdy nie wykonał badania sprawdzającego stężenie glukozy we krwi, a tylko 26% badanych deklaruje, że wykonuje to badanie corocznie.
- Według jednej trzeciej badanych -cukrzycy nie można zapobiec.
- A to przecież my sami, bez względu na wiek, poprzez niebilansowaną, zbyt wysokokaloryczną dietę i brak aktywności fizycznej zapracowujemy sobie na cukrzycę.

Patogeneza i czynniki predysponujące do rozwoju stopy cukrzycowej

- Zbyt wysoki poziom cukru we krwi, przy jednoczesnym długotrwałym zaniedbywaniu właściwej terapii, jest przyczyną poważnych zmian w ścianach dużych (tzw. makroangiopatia) i małych (mikroangiopatia) naczyń krwionośnych.
- Zmiany te przyczyniają się do trwałego uszkodzenia, a w konsekwencji – zwiększonej podatności na choroby układu sercowo-naczyniowego.
- Uszkodzenia małych naczyń krwionośnych prowadzą do powstania:
 - zmian w soczewce oka (retinopatia),
 - upośledzenia funkcji nerek (nefropatia)
 - układu nerwowego objawiające się zaburzeniami czucia, drętwieniem i bólem kończyn.

- Wynikiem uszkodzenia dużych naczyń jest choroba wieńcowa, choroba niedokrwienna ośrodkowego układu nerwowego, a także jedno z najpowszechniej występujących powikłań cukrzycy, czyli zespół stopy cukrzycowej.
- Według WHO stopa cukrzycowa to występowanie infekcji, owrzodzenia i/lub destrukcji tkanek głębokich stopy w połączeniu z obecnością zaburzeń neurologicznych i choroby naczyń obwodowych w kończynach dolnych o różnym stopniu zaawansowania.
- Ze względu na dominującą patologię wyróżnia się stopę cukrzycową neuropatyczną, niedokrwienną i mieszaną.

PATOGENEZA ZESPOŁU STOPY CUKRZYCOWEJ

- Głównym czynnikiem powodującym uszkodzenie tkanek i wystąpienie przewlekłych powikłań w cukrzycy jest nasilenie i czas trwania hiperglikemii.
- U niektórych pacjentów, mimo braku wyrównania metabolicznego i wysokich poziomów glukozy we krwi, skłonność do powikłań jest mniejsza, u innych występują one już bardzo wcześnie (skłonność osobnicza).
- Zasadniczą rolę w patogenezie zespołu stopy cukrzycowej odgrywa neuropatia - uszkodzenie obwodowego układu nerwowego.

- Stopa cukrzycowa jest powikłaniem wieloletniej, źle leczonej cukrzycy.
- Wśród osób ze zdiagnozowaną cukrzycą , zespół stopy cukrzycowej dotyczy 15% chorych. Jej przyczyny są związane z długotrwałą hiperglikemią, prowadzącą do uszkodzenia nerwów obwodowych (neuropatią cukrzycową).
- W wyniku uszkodzenia nerwów może dochodzić do zaników mięśniowych, osłabienia lub całkowitego zniesienia czucia bólu, dotyku oraz temperatury.
- Chorzy, którzy nie zdają sobie z tego faktu sprawy są bardziej narażeni na uszkodzenia stóp – otarcia, oparzenia i owrzodzenia, które znacznie trudniej się goją.

- Średni czas gojenia takich ran sięga nawet 8 miesięcy, co ułatwia rozwój ciężkich infekcji i często prowadzi do amputacji stopy.
- Niewielkie rany, jak pęcherze, które mogą łatwo powstać wskutek niedopasowanego obuwia lub też modzele, powstające z powodu powtarzającego się mechanicznego urazu stopy, łatwo mogą przekształcić się w owrzodzenia stopy, jeśli zostaną pozostawione bez leczenia.
- Dlatego pacjenci z cukrzycą powinni szczególnie dbać o swoje stopy.